

Србија је уз Белгију била држава која је највише страдала, уништена и опљачкана за време Првог светског рата. Када је као победница створила нову државу Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, тотално осиромашена није могла да улаже у филмску производњу, тако да се прва предузећа, не рачунајући војна снимања, јављају тек 1921 године. Из периода до 1925 године сачувано је само неколико филмова, између осталих „Венчање краља Александра и краљице Марије“ у продукцији Србија филма из 1921, као и „Прослава десетогодишњице Кумановске битке“ из 1922 коју су снимали први домаћи сниматељ Славко Јовановић и сниматељ Филмске секције српске војске Михајло Михајловић, звани Мика Африка. Тада су настали и васпитно-едукативни филмови Државне радионице филмова при Министарству народног здравља, скор сви данас изгубљени, на пример „Трагедија наше деце“ из 1922 и Грех алкохола“ из 1923, као и неуспешни покушаји Ернеста Бошњака у Сомбору, да сними игране филмове „Лажни мене ради“ и „Моја драга колевка“ из 1923, што му је напослетку успело са првим домаћим анимираним филмом из 1925 „Овде тражи па ћеш наћи милијон!“ Исте те године долази до опоравка домаће филмске производње оснивањем предузећа Новаковић филм, чији је власник Коста Новаковић, који је био и сопственик неколико биоскопа, са пуно ентузијазма кренуо у филмску продукцију. Осим што је створио први домаћи филмски журнал, са пуно прилога из живота у Краљевини, исте 1925 године је режирао изузетан документарни средњеметражни филм „Путовање краља Александра и краљице Марије у Црну Гору и Далмацију“. У том филму забележио је скоро сва места која су посетили, уз посебно историјски значајан део везан за пренос моштију владике и песника Петра Петровића Његоша у капелу на Ловћену. После недовољно успешне кратке комедије „Краљ чарлстона“ из 1927 године Новаковић је 1930. снимио социјалну драму „Грешница без греха“, о супротностима живота на патријархалном селу и велеграду исквареном криминалом, који је доживео велики успех код публике. Други значајан пионир из тог периода био је Јосип Новак, оснивач предузећа Победа филм 1926, и аутор неколико кратких рекламних играних филмова. Најзанимљивији међу њима био је „Све ради осмеха“, реклама за зубну пасту Кушаковић. После архивског филма „Балкански рат“ из 1928 у коме је користио материјале Ђоке Богдановића из Другог балканског рата, Новак је прионуо на снимање дугометражног играног филм „Рударева срећа“. Ово дело настало на бази легенди о закопаном благу цара Радована, али и о тешком животу рудара, наишло је на одобравање код домаће публике. Најбољи играни филм те декаде „Кроз буру и огањ“ из 1930, данас изгубљен, у продукцији Адрија-национал филма и у режији Ранка Јовановића и Милутина Игњачевића, био је болно подсећање на патњу али и херојство српског народа за време Првог светског рата. Од осталих аутора тога периода могу се истаћи Стеван Мишковић, од чијих је неколико рекламних филмова сачувана само „Срећа“ из 1928, као и Александар Лифка са неколико документарних репортажа, везаних за миље Суботице, на пример „25.-годишњи јубилеј Бачке у Суботици“ из 1926 године.

Већ у овој деценији странци су похрлили да снимају у Краљевини Југославији, пре свега на Јадрану, па су екстеријери многих, највише немачких филмова забележени у неким од најатрактивнијих крајева тадашње државе. Исти је случај и са документарним филмовима, међу којима се посебно истакао амерички филм „Југославија“ из 1923 у режији барона Стрелецког. Последњи импресивни филм ове епохе било је дугометражно документарно остварење „Свесоколски слет у Београду“ тек основаног предузећа Југословенски просветни филм које је окупило низ водећих сниматеља ради праћења вишедневног соколског слета у Београду 1930 године. На њему забележене вежбе домаћих али и великог број сокола из блиских, словенских земаља, пред краљевским паром и пуним гледалиштем. Ово изванредно дело показало је да се домаћи аутори и по техничком професионализму приближавају страним и познатијим узорима.

Co-funded by the
European Union

Creative
Europe
MEDIA